

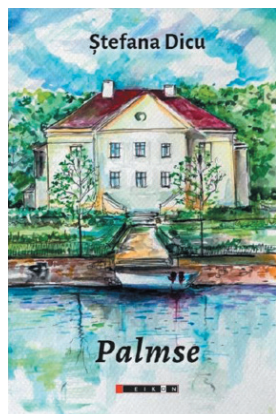
Capitolul III, „Ilustrațiile și designul poligrafic, perioada 1953–1970”, cuprinde o etapă importantă în istoria artelor naționale, relevantă din analiza creației marilor maeștri. Autoarea ne relatează despre narațiune și simbol în cărțile apărute și despre aspectele artistice, tehnice și compoziționale de soluționare grafică a acestora. Perioada 1960–1970 include ilustrațiile și designul poligrafic din perspectivă istorică, nume de autori, tehnici de executare. Autoarea realizează o serie de portrete de creație a graficienilor de carte moldovenească, care au activat între anii 1953–1970, în special, cel al lui Isai Cârmu, Gheorghe Vrabie, Filimon Hămuraru, Alexei Colâbneac, Arcadie Antoseac, Anna Evtușenco ș.a. Autoarea se referă la identificarea paradigmei naționale în arta graficii de carte, relevând specificul național în diverse forme de tratare în creația marilor maeștri.

Capitolul IV, „Noi tendințe în arta cărții moldovenești, anii 1970–1990” demarează cu o relatare despre noi creatori și operele lor, despre modalități artistice de abordare a narațiunii, structurate pe principii tehnice, compoziționale și semantice. Artă cărții moldovenești este dezvăluită ca subiect în strânsă legătură cu relatarea despre graficienii care au activat în acea perioadă: Mihail Bacinschi, Ariei Sveatcenko, Gheorghe Huzun, Eudochia Zavtur, Mihail Brunea, Violeta Zabulica-Diordiev ș.a.

În Capitolul V, „Grafica de carte moldovenească și procesul editorial în perioada post-sovietică. Imaginea artistică și simbol în ilustrațiile de carte prelucrate la calculator” autoarea analizează noile probleme apărute în arta graficii de carte după schimbările istorico-culturale în societatea post-sovietică și pune în discuție dileme și compromise apărute în creația multor artiști ilustratori ai cărților din perioada respectivă, valorificând realizările autorilor care au reușit să parcurgă toate etapele dezvoltării tehnologice în domeniu, precum Lică Sainciuc, Mihail Bacinschi, Vladimir Zmeev, Simion Zamșa, Elena Karacencev ș.a.

La final, Victoria Rocaciuc generalizează mai multe concepții și viziuni actuale referitoare la procesul editorial în perioada post-sovietică, relatând, în special, despre activitatea editurilor *Știința*, *ARC*, *Cartier* etc., evidențiind tendințe legate de aspectul de șevalet al mai multor ilustrații, probleme ale plagiatului, valorilor estetice și ale celor comerciale apărute în noile condiții istorice. În concluzie, putem remarca caracterul inedit și rațional al relatării, multitudinea surselor bibliografice, abordarea teoretică exhaustivă a temei, numeroase reproduceri de ilustrații.

Ana MARIAN, dr. în studiul artelor

Palmse (București: Eikon, 2021) este cel de-al doilea roman semnat de tânăra scriitoare Ștefana Dicu, cartea de debut fiind *Febra orientală - Candoarea de a iubi în umbra vinovăției* (2017). Ca și în primul său roman, autoarea situează în centrul narațiunii femeia eliberată de orice sentiment de pudoare. În actul lecturii, cititorul descoperă o ființă de un profil psihic și cognitiv deosebit de complex, femeia înfățișându-se în ipostazele sale cele mai intime, cele mai sensibile și imprevizibile.

Palmse este, fără îndoială, un roman de dragoste, dar nu este vorba despre o dragoste platonică. Erotismul pendulează între două extreme: fru-

mos și urât. Cei doi protagoniști trăiesc un sentiment de dragoste carnală și sunt posedați nu atât de sentimente, cât de instincte: „Și plăcerea cărnii poate fi în final și până la urmă o rugă, o rugă curată și asumată a condiției mizerabile de ființă umană, ființă în care organele condamnate mai mereu la blamare se spală cu singura agheasmă pe care ele o cunosc” (p. 181). Asemenea lui Solomon și Sulamitei, protagoniștii romanului se bucură de intimitatea lor sexuală. Expresiile și scenele obscene sunt preferabile în locul celor sublime – toate înfășurate într-un scris hipnotic insurmontabil. *Palmse* nu se înscrie nici în tradiția romanelor de dragoste din Grecia Antică, nici în tiparele scriitoarei Jane Austen. Textul se înfățișează ca o ironie la adresa romanelor sentimentale clasice și reprezintă un dialog între două lumi. Personajul Carl este construit în bază poveștii de viață a generalului rus Carl Magnus von der Pahlm din secolul al XIX-lea, proprietar al moșii Palmse (astăzi Estonia), dar care nu se încadrează în tipologia clasică a Balzacianismului. Olga vine din postmodernitate, prototipul ei este determinat de condiții sociale diferite.

Dragostea trupească apare aici și ca o metaforă a morții: „Toți vor să ajungă în rai, dar nimeni nu vrea să moară. Toți își doresc să aibă parte de dragoste, dar nimeni nu vrea să-și asume prețul ei.” (p. 182) Eroina romanului trăiește într-o comuniune de iubire supremă cu moartea, tribulațiile sale erotice trădează faptul că e posedată de ideea morții senzuale: „Amorul ne arată cât de plăcută trebuie să fie moartea, dar noi nu suntem atenți [...] Sexul ne este oferit ca înlocuitor al morții multiple. O dată ce ne-am odihnit după o dulce moarte, suntem nerăbdători să o trăim din nou.” (p. 216) Itinerarul pe care-l parcurge Olga din dormitor până la rotonda din grădină și înapoi este de fapt o incursiune în adâncul propriei ființe. Datorită descrierilor învăluitoare, explorarea treptată și minuțioasă a tuturor încăperilor din palat (etajul, parterul, grădina) amintește de traversarea Purgatoriului. În felul acesta, autoarea sapă în adâncul ființei până o dezgolește de tot. Expunând și hiperbolizând cele mai obscure aspecte ale vieții umane, Ștefana Dicu reușește să estetizeze viciu, violența, boala, vulgaritatea ș.a.

Discursul romanesc este constituit cu meticulozitate maximă dintr-o succesiune de fragmente de jurnal (exprimarea directă a trăirilor, gândurilor, temerilor pe care le are eroina) și povestirea naratorului la persoana a treia. Naratorul descrie situațiile într-un ton impersonal, nu prezintă semne de afecțiune sau repudiare față de personaje. Grotescul și absurditatea debusolează și, totodată, impresionează cititorul. Plăcerea lecturii vine din procesul de observație a stărilor pe care le trăiește Olga cu mare intensitate.

În fine, *Plamse* este un thriller psihologic, o poveste de dragoste devastatoare. Abia la sfârșitul romanului, în ultimele două pagini, cititorului i se va arăta că nu a trăit decât o farsă, că ceea ce citise nu a fost decât rezultatul unei psihoze, romanul înfățișându-se deja ca o fișă clinică.

Diana DEMENTIEVA, dr. în filologie